ΟΡΘΗ ΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ ΚΟΣΜΟΣΩΤΕΙΡΑ

Η λέξη κοσμοσώτειρα γράφεται μόνο με ει. Πουθενά στην ελληνική γραμματεία δεν υπάρχει κοσμοσώτηρα με η.

Α. Η λέξη σώτειρα (το δεύτερο συνθετικό της λέξης κοσμοσώτειρα μόνο με ει)

Κοσμοσώτηρα ή Κοσμοσώτειρα;

Μερικά δείγματα της ορθής γραφής -σώτειρα αντί της εσφαλμένης –σώτηρα

1. Ευριπίδης Fragmenta

σὺ δ᾽,] ὦ χθονὸς [**σώτειρα** Κηφισοῦ] κόρη, ἄκου᾽ Ἀθάνας τῆς ἀμήτορο[ς λό]γους·

2. Σοφοκλής Fragmenta

ὦ λόγχα σώτ[ειρα

3. Φίλων Ιουδαίος, Νόμων ιερών αλληγορίας των μετά την εξαήμερον το πρώτον 3, 17, 2

ἡντινοῦν αἴσθησιν ὁλκῶν· ἐν γὰρ τούτοις **σώτειρα** ἡ λαθραία φυγή, τὸ

4. Πίνδαρος, Ολυμπία, ωδή 8, 21

ἔνθα **σώτειρα** Διὸς ξενίου πάρεδρος ἀσκεῖται Θέμις

5. Πίνδαρος, Ολυμπία, ωδή 9, 15

ἂν Θέμις θυγάτηρ τέ οἱ **σώτειρα** λέλογχεν

6. Πίνδαρος, Ολυμπία, ωδή 12, 2

Ἱμέραν εὐρυσθενέ᾽ ἀμφιπόλει, **σώτειρα** Τύχα.

7. Παυσανίας, βιβλ. 2, κεφ. 31, 1

   ἐν τῇ ἀγορᾷ Τροιζηνίων ναὸς καὶ ἀγάλματα Ἀρτέμιδός ἐστι **Σωτείρας**· Θησέα δὲ ἐλέγετο ἱδρύσασθαι καὶ ὀνομάσαι **Σώτειραν**...

8. Ορφικοί ύμνοι, 2

Κλῦθί μοι, ὦ πολύσεμνε θεά, πολυώνυμε δαῖμον, ὠδίνων ἐπαρωγέ, λεχῶν ἡδεῖα πρόσοψι, θηλειῶν **σώτειρα** μόνη, φιλόπαις, ἀγανόφρον,

9. Στεφάνου Βυζαντίου, Εκ των εθνικών, κατ' επιτομήν, 359, 10

διὰ διφθόγγου κατὰ συνεκδρομὴν τοῦ **σώτειρα** ὀλέτειρα.

10. Πρόκλου Διαδόχου, Εις τον Τίμαιον του Πλάτωνος σχόλια, 1, 168, 29

σώτειρα δ□ὡς πάντα τὸν μερικὸν νοῦν ἐνιδρύουσα ταῖς

11. Ευσταθίου Φιλολόγου, Σχόλια εις την Ιλιάδα του Ομήρου, 1, 189, 30

βοηθοῦντας τοῖς Ἀχαιοῖς, **σώτειραν** δ□Διὸς τὴν Θέτιν ἔδειξεν, ὡς δέον ε□ναι

4, 364, 9.

ἐνταῦθα τὴν Ἔριν λέγει, οὐ πάντως οὐδ᾽ αὐτὴν ὡς λαοῦ **σώτειραν**, ὡς ὅτε

12. Ησύχιος, Λεξικόν

Σώτειραρ ἡ Ἀθηνᾶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. κατὰ Γαληνὸν ἀντίδοτός τις σωτέοσρ σωθῆναι ἄξιος

13. Σούδα, Λεξικόν

Σωτήρ· ὁ θεὸς ἡμῶν. καὶ **Σώτειρα**. Φωσφόρος ὦ **σώτειρ᾽**, ἐπὶ Παλλάδος ἕσταθι κλήρων, Ἄρτεμι

14. Σούδα, Λεξικόν
Φυγοδέμνιοσ· παρθένος. ἐν Ἐπιγράμμασιϸ **σώτειρα** φυγοδέμνιε κούρα.

15. Σχόλια εις τον Αισχύλον, (DEMETRII TRICLINII SCHOLIA IN AGAMEMNONEM)
σωτὴρ] ἡ **σώτειρα**.

16. Σχόλια εις τον Πίνδαρον, ωδή 8, 28, 1
ἔνθα **σώτειρα**· ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀσκεῖται ἡ Θέμις

17. Αθηναγόρου, Αθηναίου φιλοσόφου, Χριστιανού πρεσβεία περί χριστιανών, 28, 3, 5
παῖδας, Λητὼ δὲ τροφὸν αὐτοῖσ<ι καὶ> **σώτειραν** γενέσθαι.

18. Ευσεβίου, Ευαγγελική προπαρασκευή, 13, 3, 44, 7
πρόνοιαν, **σώτειραν** τῶν ὅλων, εἰς ἀλόγου δ□ζῴου σχεδὸν ὅσονίίί

19. Ευσεβίου, Προς τα υπό Φιλοστράτου εις Απολλώνιον τον Τυανέα 375, 11
καὶ **σώτειραν** καὶ προνοητικὴν τῶν (ἐπι)όντων ....

Β. Η σύνθετη λέξη κοσμοσώτειρα απαντάται μόνο με ει
Το τυπικόν της Μονής της Κοσμοσωτείρας γράφει, όπως διαπιστώνεται από το κείμενο, το Κοσμοσώτειρα με ει. Τουλάχιστον ας σεβαστούμε την γραφή του τυπικού της Μονής της Κοσμοσωτείρας Θεομήτορος...

1. — Τυπικὸν ἐμοῦ τοῦ <σεβαστοκράτορος> Ἰσαακίου καὶ υἱοῦ τοῦ μεγάλου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐπὶ τῷ καινισθέντι παρ' ἡμῶν νεοσυστάτῳ μοναστηρίῳ κατὰ τὴν πεντεκαιδεκάτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ ἔτους, ἐν ᾧ καὶ καθίδρυται τὸ τῆς κοσμοσωτείρας μου καὶ θεομήτορος καὶ ἐν πολλοῖς εὐεργέτιδος διὰ μουσείου εἰκόνισμα· ὁ δὲ τόπος οὗτος, ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον θεῖον καθίδρυται φροντιστήριον, ἔρημος ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων ὑπῆρχε παντάπασιν, ὄφεων μόνον καὶ σκορπίων κατά . . . μος καὶ πάντῃ ἀνώμαλος, κλάδοις ἀμφιλαφέσι περιστεφόμενος. τὸ γοῦν παρὸν ἡμῶν τυπικὸν τὴν ἡμῶν βούλησιν καὶ οἰκονομίαν σὺν Θεῷ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ φροντιστηρίῳ διαλαμβάνει καὶ διατάττεται, ἃς δήπερ καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ καὶ μυστικῇ διαθήκῃ μου, εἰ καὶ μὴ πάσας ἴσως, νῦν ἐν αὐτῷ ἐξεθέμεθα, ἀναλλοίωτα διαμένειν καὶ ἀπαρασάλευτα τὰ ἐν τούτῳ βουλόμενα εἰς αἰῶνα τόνδε τὸν σύμπαντα· οὗπερ τό τε προοίμιον καὶ τὸ ὕφος ἅπαν παρ' ἡμῶν δεινῶς νοσούντων ἐκδέδοται· τὸ γὰρ τοῦ ὕφους παντὸς τῆς παρούσης δέλτου προοίμιον.

ΣΤΙΧΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΜΑΝΟΥΗΛ ΦΙΛΗ (**14ος αι.**)
ΕΠΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΣΙ. ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΣΠΟΤΙΚΑΣ ΕΟΡΤΑΣ

Κεφ.1, ποίημα 28, γραμμή 2

Οὐ θαῦμα θνήσκειν **κοσμοσώτειραν** κόρην
Τοῦ κοσμοπλάστου σαρκικῶς τεθνηκότος.

Κεφ.3, ποίημα 220, γραμμή 2
Τοῖς τῶν ἰατρῶν ἀντιπίπτον φαρμάκοις
Ἡ σὴ καθαιρεῖ **κοσμοσώτειρα** δρόσος·
Τοῦ θαύματος δὲ προγράφεις μοι τὸν τύπον

Και τέλος στο Συναξάριον της 15ης Αυγούστου

Τῇ ΙΕ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνός (Αυγούστου), μνήμη τῆς πανσέπτου Μεταστάσεως τῆς ὑπερενδόξου Δεσποίνης ἡμῶν καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Στίχοι

Οὐ θαῦμα θνῄσκειν **κοσμοσώτειραν** Κόρην,

(Βιβλιοθήκη Βατικανού)
29. Kosmosoteira: Typikon of the Sebastokrator Isaac Komnenos for the Monastery of the Mother of God Kosmosoteira near Bera (trans. Nancy Patterson Sevcenko) / 336k.